

§ 69

Remiss av delbetänkandet Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till mininivån enligt EU:s migration- och asylpakt (SOU 2025:31)

Ärendenr 2025/112-1.3.1.5

Arbetsmarknads- och gymnasienämndens beslut

Arbetsmarknads- och gymnasienämndens beslutar att anta remissvar med antaget tillägg i enlighet med nedan och avge som Luleå kommuns svar till Justitiedepartementet.

Reservation

Dag Sundberg (M), Arvid Persson (M) och Göran Nygren (C) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommun har fått förfrågan att lämna svar på remiss SOU 2025:31 Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till mininivån enligt EU:s migration- och asylpakt. Regeringen vill inhämta synpunkter på förslagen i utredningen från ett flertal myndigheter, kommuner, fackliga organisationer samt civilsamhället däribland Luleå kommun.

Bakgrund

SOU 2025:31 Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till mininivån enligt EU:s migration- och asylpakt, utgår ifrån en översyn av det svenska regelverket för beviljande av asyl och förfarandet för prövningen av en asylansökan. I översynen har ingått att lämna förslag till författningsändringar och andra åtgärder som syftar till att så långt det är rättsligt möjligt begränsa bl.a. asylsökandes rättigheter genom att anpassa regelverket till miniminivån enligt EU-rätten (dir. 2023:137).

Utredningen föreslår att svensk rätt anpassas till EU:s miniminivå genom följande åtgärder:

1. **Avvisning av asylansökningar:** Inför bestämmelser som gör det möjligt att avvisa asylansökningar i fler situationer än idag, i enlighet med asylprocedurförordningen.

2. **Uppenbart ogrundade asylansökningar:** Ge Migrationsverket befogenhet att förklara asylansökningar som uppenbart ogrundade.
3. **Rättslig rådgivning och bistånd:** Begränsa statens kostnadsansvar för rättslig rådgivning till vad som föreskrivs i EU-förordningarna, med tidsgränser för rådgivningen.
4. **Permanent uppehållstillstånd:** Upphäv möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd för vissa grupper och inför tidsbegränsade uppehållstillstånd.
5. **Svenskt medborgarskap:** Tillåt förvärv av svenskt medborgarskap för personer med välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.
6. **Övriga ändringar:** Anpassa studiestödslagen för att kvotflyktingar fortsatt ska kunna beviljas studiestöd.

Luleå kommuns yttrande

Norrboten och Luleå står inför stora demografiska utmaningar med en åldrande och minskad arbetsför befolkning. Många arbetsgivare uppger idag att de har svårt att hitta arbetskraft och den problematiken kommer att kvarstå och förmodligen öka de kommande åren i samband med alla industrietableringar som planeras. Befolkningstillväxten i Norrbotten och Luleå har de senaste 10 åren till stor del utgjorts av utrikesfödda som på olika sätt har bosatt sig här.

Förändringar som begränsar antalet asylsökande och beviljade uppehållstillstånd kan hämma befolkningstillväxten och på så sätt även bidra till än större kompetensbrist. Tidsbegränsade eller tillfälliga uppehållstillstånd kan försvåra etableringen på arbetsmarknaden för individen och för arbetsgivare utgöra ett hinder för att rekrytera utrikesfödda men tanke på den osäkerhet som blir gällande uppehållstillståndet. Arbetsgivare kan även förlora medarbetare om inte uppehållstillståndet förlängs. Med hänvisning till Luleå kommuns målsättning att bli 100 000 invånare krävs en enklare process samt bättre långsiktighet för utrikesfödda att få sitt uppehållstillstånd.

Utreddningens förslag bör också konsekvensbedömmas utifrån hur de påverkar social sammanhållning och integration i kommunen. Det är viktigt att skapa förutsättningar för att nyanlända ska kunna bli en del av samhället och bidra till dess utveckling. Inte minst ur ett barnrättsperspektiv är detta viktigt. Krig och flyktingskap har en starkt negativ inverkan på barns psykiska hälsa. Barn på flykt behöver en trygg vardag. Det är viktigt att snabbt komma i gång med boende och skola, arbete och en fungerande social situation. Utmönstringen av permanent uppehållstillstånd kan försvåra integrationen och skapa osäkerhet för barn och unga som redan är i en utsatt situation.

Mot denna bakgrund vill Luleå kommun även framhålla att regionala skillnader måste beaktas i utformningen av migrationspolitiken. Norrbotten är en nyckelregion i den gröna omställningen, med växande behov av arbetskraft både inom industrin och i kommunala verksamheter som vård, omsorg och socialt arbete. Redan fram till 2040 kan mellan 9 000 och 15 000 personer behöva flytta till Luleå för att möta efterfrågan, och därtill tillkommer ett motsvarande behov till 2030 för att ersätta pensionsavgångar.

En omfattande inflyttning är därmed avgörande för att upprätthålla såväl tillväxt som välfärd. Om möjligheterna till långsiktig etablering försämras, till exempel genom att permanenta uppehållstillstånd avskaffas utan alternativ, riskerar detta att leda till obalans på arbetsmarknaden. Luleå kommun anser därför att staten bör möjliggöra prövning av regionalt anpassade lösningar som kan stödja kompetensförsörjningen i samhällsomvandlingen. Sådana insatser, som skulle kunna vara unika för Norrbotten, bör utformas så att de stärker regionens förutsättningar utan att påverka andra delar av landet negativt.

Merparten av förslagen i utredningen berör inte arbetsmarknad- och gymnasienämndens verksamhet men kan i vissa områden som exempelvis tidbe-gräsningar i uppehållstillståndet påverka befolkningstillväxten negativt och försvåra nyanländas etablering på arbetsmarknaden, men i vilken utsträckning det kommer att ske i Luleå är svårt att ge uttala sig om.

Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen har föreslagit arbetsmarknads- och gymnasienämnden besluta att anta remissvar i enlighet med ovan och avge som Luleå kommuns svar till Justitiedepartementet.

Arbetsmarknads- och gymnasienämndens arbetsutskott har 2025-05-28 § 35 beslutat att hänskjuta ställningstagande i ärendet till arbetsmarknads- och gymnasienämndens sammanträde 2025-06-10.

Sammanträdet

Dag Sundberg (M) och Arvid Persson (M) föreslår att avslå arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag och lämna yttrande enligt följande som Luleå kommuns svar till Justitiedepartementet: *Norrbotten och Luleå står inför stora demografiska utmaningar med en åldrande och minskande arbetsför befolkning. Många arbetsgivare uppger idag att de har svårt att hitta arbetskraft och den problematiken kommer att kvarstå samt förmodligen öka de kommande åren i samband med alla industrietableringar som planeras. Befolkningstillväxten i Norrbotten och Luleå har de senaste 10 åren till stor del utgjorts av utrikesfödda som på olika sätt har bosatt sig här. Därför kan befolkningstillväxten hämmas av begränsningar i antalet asylsökande och beviljade uppehållstillstånd.*

Att i ett tidigt skede ge besked till den asylsökande om de beviljas asyl eller avvisas är positivt. Ett gemensamt regelverk inom EU skapar överskådlighet och tydlighet istället för att som idag ha flera olika regler. Därför är det positivt att svensk rätt ligger i linje med asylprocedurförordningen. Avseende "uppenbart ogrundade asylansökningar" är Migrationsverket ansvarig myndighet och bör därför kunna anförtros att bedöma huruvida asylansökningar är uppenbart ogrundade eller ej.

Med respekt för skattebetalarnas pengar föreligger inga betydande skäl att gå utöver vad som föreskrivs av EU:s förordningar avseende statens kostnadsansvar vid rättslig rådgivning. Snarare finns ett värde i en enhetlighet inom EU i syfte att tydliggöra vad som gäller och i syfte att minska byråkratin.

Avseende upphävida möjligheter till permanenta uppehållstillstånd för vissa grupper som omnämns i punkt 4 ser vi en risk att det skapar ett stort glapp där det å ena sidan finns tillfälliga uppehållstillstånd och å andra sidan medborgarskap men inget mellanliggande vilket kan medföra vissa svårigheter. Under förutsättning att förslaget i punkt 5 genomförs ser vi dock att förslaget är balanserat. Att skapa ett tydligare regelverk, där det framgår att målet ska vara medborgarskap för de som önskar bo i Sverige, ser vi som positivt. Tillfälliga uppehållstillstånd kan förvisso medföra en viss stress hos de som får detta men samtidigt kan den ökade tydligheten och fokuset på medborgarskap tydliggöra vägen framåt för de som kommer till Sverige vilket är positivt. Däremot bör det övervägas att korta den byråkratiska processen kring att erhålla medborgarskap för att kompensera för att permanenta uppehållstillstånd tas bort i processen, dock utan att minska på kraven för att erhålla medborgarskap.

Det bör anmärkas på att ordet "förväro" kan tolkas på flera olika sätt och bör därför bytas ut mot ordet "erhålla" eller dylikt. Förslagen behöver konsekvensbedömas utifrån hur de påverkar integrationen och nyanländas förutsättningar att bidra till samhället.

Thomas Söderström (L), Anja Johansson (S), Sara Önneby Nordström (KD), Carina Diaz (V) och Sara Olsson (MP) föreslår tillägg till arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen förslag, efter tredje stycket, enligt följande, tillägg anges i kursiv stil: *Mot denna bakgrund vill Luleå kommun även framhålla att regionala skillnader måste beaktas i utformningen av migrationspolitiken. Norrbotten är en nyckelregion i den gröna omställningen, med växande behov av arbetskraft både inom industrin och i kommunala verksamheter som vård, omsorg och socialt arbete. Redan fram till 2040 kan mellan 9 000 och 15 000 personer behöva flytta till Luleå för att möta efterfrågan, och därtill tillkommer ett motsvarande behov till 2030 för att ersätta pensionsavgångar.*

En omfattande inflyttning är därmed avgörande för att upprätthålla såväl tillväxt

som välfärd. Om möjligheterna till långsiktig etablering försämras, till exempel genom att permanenta uppehållstillstånd avskaffas utan alternativ, riskerar detta att leda till obalans på arbetsmarknaden. Luleå kommun anser därför att staten bör möjliggöra prövning av regionalt anpassade lösningar som kan stödja kompetensförsörjningen i samhällsomvandlingen. Sådana insatser, som skulle kunna vara unika för Norrbotten, bör utformas så att de stärker regionens förutsättningar utan att påverka andra delar av landet negativt.

Beslutsgång

Ordföranden ställer Thomas Söderström med fleras tilläggsförslag under proposition och finner att arbetsmarknads- och gymnasienämnden bifaller förslaget.

Ordföranden ställer därefter arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag med antaget tillägg och Dag Sundberg med fleras förslag mot varandra och finner att arbetsmarknads- och gymnasienämnden bifaller arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag med antaget tillägg.

Beslutsunderlag

- Remiss avseende delbetänkandet Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till mininivån enligt EU:s migrations- och asylpakt SOU 2025:31, AGN Hid: 2025.431
- Remissmissiv - Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till mininivån enligt EU:s migrations- och asylpakt SOU 2025:31, AGN Hid: 2025.430
- Arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningens förslag avseende remiss av delbetänkandet Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till mininivån enligt EU:s migration- och asylpakt (SOU 2025:31), AGN Hid: 2025.588
- Arbetsmarknads- och gymnasienämndens arbetsutskotts beslut 2025-05-28 § 35, AGN Hid: 2025.612

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet

Arbetsmarknads- och utbildningsdirektör

Avdelningschef Tillväxt, Integration och Arbetsmarknad

Kommunstyrelseförvaltningen